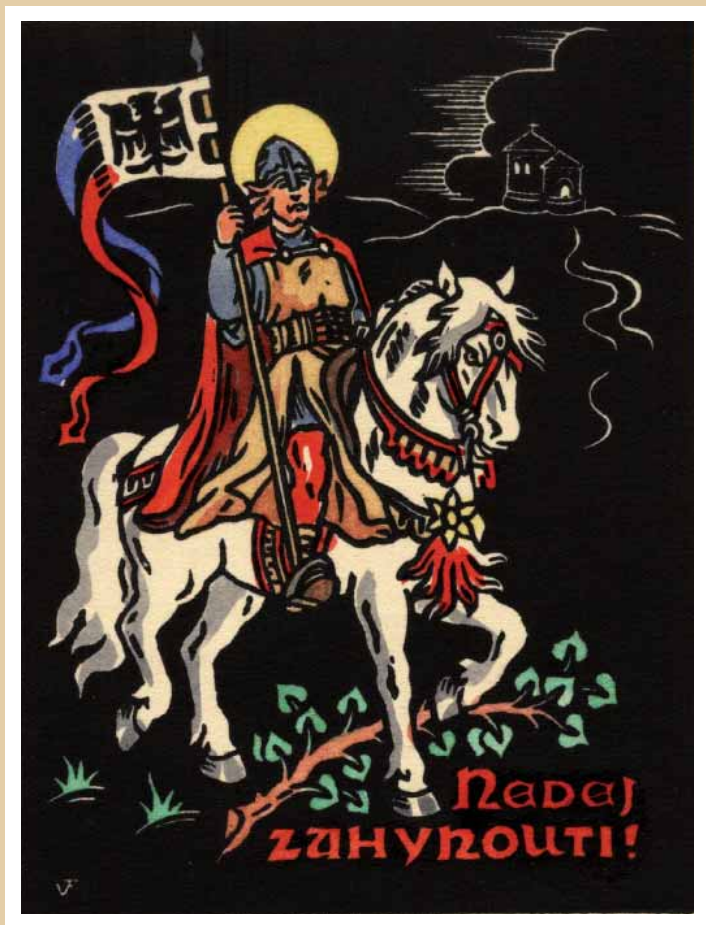

4/2018

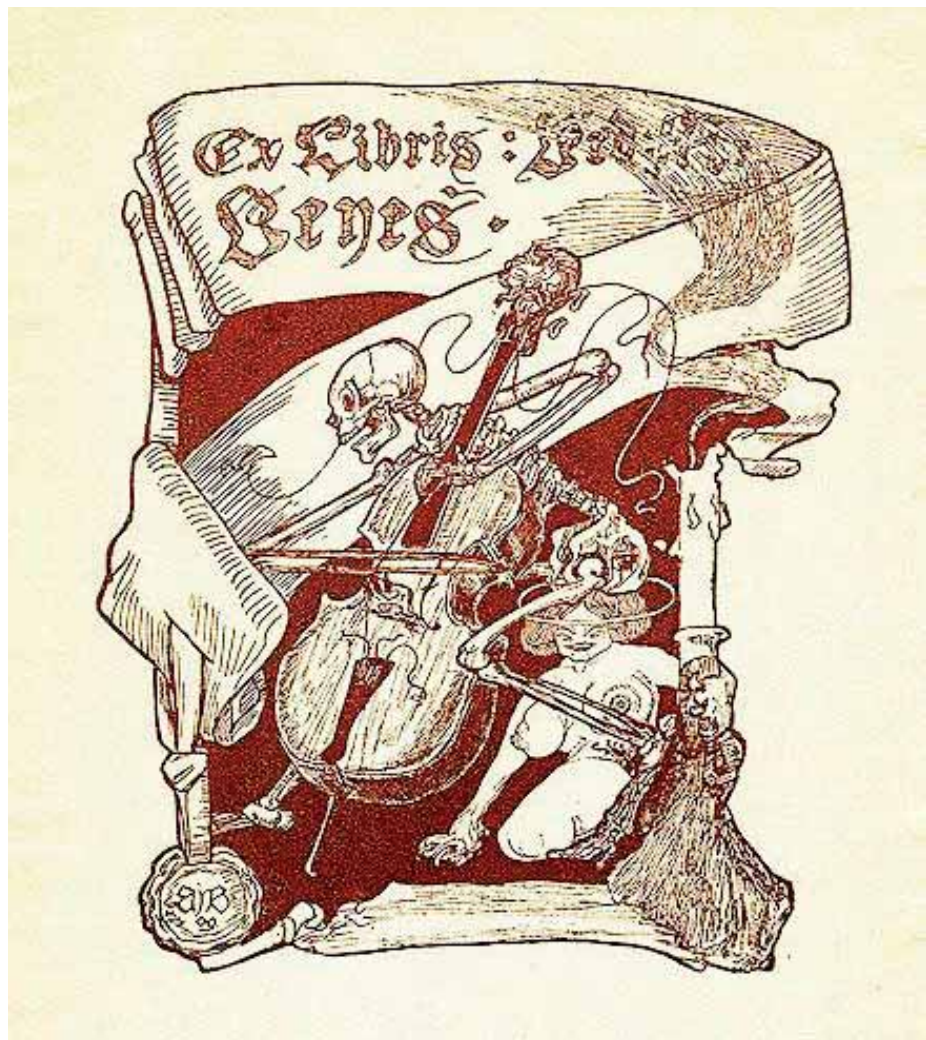
KNIŽNÍ ZNAČKA

ČASOPIS SPOLKU SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

Doplňěk ke dvěma recenzím knihy Bedřicha Beneše Buchlovana **Zajatec Armidy** **aneb Má přemilá krasopaní Knihoslava** (Filip Hynek. In Knižní značka 2/2018, s. 61, a Josef Chalupský. In Knižní značka 3/2018, s. 98)

Exlibris *autem ipso* nám připomene opomíjenou skutečnost, že BBB byl rovněž na počátku své sběratelské činnosti tvůrcem exlibris; toto reprodukováno je z roku 1909. Josef Chalupský

Bedřich Beneš Buchlovan, P1, 1909

NA PRAHU 101. ROKU ŽIVOTA SSPE

Nejdříve bychom však důstojně měli uzavřít právě uplynulý. Nazvali jsme ho **Rokem českého exlibris** a nikoliv náhodou. Vždyť byl pro nás jubilejním nad jiné, když jsme si připomínali sto let své nepřerušené existence. Důvod k hrdošti, ale zároveň výzva znásobit odkaz předků. Stalo se tak i tak. Motiv se ujal v celém Spolku a viditelně poznamenal nejen činnorodost výboru, ale současně regionů a dokonce buněk lokálních až po jednotlivce. Dal totiž směr a náplň veškerému snažení a tudy soustředil společné síly. O tom dozajista není pochyb.

Při letmém ohlédnutí a jisté generalizaci zjistíme, že ušlá cesta měla zjevně tři kulminační body. Tím prvním byla volební valná hromada, která rekonstituovala řídicí orgány a přiřkla jim jasná zadání. Hodnocení ponechme té příští. Přesto aspoň připomeňme, že byla spojena s instalací a vernisáží velkolepé výstavy o vývoji exlibris od středověku do konce 2. světové války. Pod patronací Martyiny Vyšohlíkové z Knihovny Národního muzea se o ni zasloužil taktéž Ing. Jan Langhammer, CSc.

Druhý vrchol je vymezen 37. světovým kongresem FISAE, kdy vzestupný úsek zaplnila mimořádně náročná příprava, kdežto sestupný byl složitější jen o něco méně, respektive jinak laděný. Probíhal v hotelu Pyramida, jehož personálu patří vděk za mimořádnou vstřícnost. Slavnostní zahájení se uskutečnilo ve Strahovském klášteře na pozadí expozice exlibris z depozitáře premonstrátů, které doplnili svými soubory Jiří Hlinovský a Mgr. Alois Sassmann. V tomto směru jsme vůbec byli nadstandardně čilí: Miroslava Weissová vystavila vlastní soubor s duchovně laděnými náměty a Karel

Musil sdružil naše mladší tvůrce programově pod praporem Generace 2018 EXL. Stejně uznání si zaslouží Martin Manojlín spolu s Miroslavem Petříkem, když spolu s dalšími zorganizovali mezinárodní soutěž, jejíž nejlepší artefakty

Vlastimil Sobota, L1, 2018

prezentovali v prostorách benediktinského kláštera Emauzy. Ani to není vše, proto celistvý obraz této části ponechme na prezidentovi FISAE a klíčové postavě kongresu panu Karlu Urbanovi. Pozoruhodným však zůstává, že seznam participantů, kteří by měli být nejenom veřejně jmenováni, ale i oceněni, dosahuje symbolické stovky. Je to deviza, kterou jsme nečekali a spíše ani nevěřili, že by se být v menším rozsahu mohla vůbec vyskytnout.

Třetím vrcholem pak byla oslava dne vzniku SSPE, který jsme ustanovili spolkovým svátkem. Kde jinde k ní mohlo dojít než právě tam, kde jsme se zrodili, tedy v pražském hotelu Palace, a zrovna

16. listopadu. Byl uveden přednáškou Jana Langhammera o našich *zakladatelech*, jíž poskytne širší publicitu Sborník 2019. Navázalo na ni kolokvium k dalším perspektivám exlibris i našeho Spolku. Mělo by se stát každoroční tradicí s proměnlivou náplní a napomoci tak posile sebevědomí či soudržnosti členstva. Možná i zvýšené prezentaci navenek.

Ota Janeček, S1, 1990

Co nás ovšem čeká či nemine v nadcházejícím roce? Navažme přitom na přílohu Knižní značky číslo 2/2018, kde Anno domini 2019 byl avizován jako zasvěcený **Janečkiádě**. Jde o to, aby jubileum stovky let od narození Oty Janečka bylo všestranně připomínáno ve všech našich substrukturách, eventuálně pod oním heslem probíhala většina konaných akcí jím prolnutých. Nic nebrání začít hned

lednem, ale rozhodně nesmíme obejít březnovou valnou hromadu, po dvou letech opět volební. O jejím konceptu a podílu členské základny podrobněji na připojeném letáčku.

Dalším přelomem se stane podzimní sjezd SSPE v Českém Krumlově, jehož garanci na sebe vzal Mgr. Jakub Pich. To musí ocenit i ten, kdo takové martyrium sám na své vlastní kůži nikdy nepocítil. Bodejť to pochvalně neuznat již předem! Zároveň však připustit, že to s tolikrát omílanou frází o pasivitě okolo nás není až tak pravdivé. Vždyť ani tady na ty nároky nebude Jakub sám, jak jinak by se to zmáкло. Ve prospěch optimističtějších výhledů svědčí mezi jiným rovněž soutěž pro výtvarně nadanou mládež **Exlibris Český Krumlov 2019**, která je se sjezdem propojena. Zbývá se masově zapojit a dokořán otevřít naše dveře novým talentům a pokračovatelům. Není to memento, pouze apel na využití nevšední příležitosti znásobit se a dát veřejnosti najevo naši existenci. Jedno s druhým neodmyslitelně souvisí. Důležité přitom bude, aby každý z nás bez odkladu nacházel za sebe adekvátní náhradu! Převzetí péče o poklady, které jsme za dobu jejich soustředování nahromadili, ale o to více předání štafety udržovatele ohně ve spolkovém krbu není jen povinností morální, nýbrž místy nezbytností pro zachování spolku a udržení jeho kursu. Lze si novoročně přát něco šlechetnějšího?

Felix Černoch, předseda SSPE

SKONČIL 37. MEZINÁRODNÍ KONGRES FISAE 2018, který se konal ve dnech 28. srpna až 2. září 2018 v hotelu Pyramida v Praze

Vážení přátelé, skončil 37. kongres FISAE, který lze počtem účastníků měřit pouze s 26. kongresem FISAE z roku 1996 v Chrudimi, jako zatím největším kongresem FISAE doposud. Podle posledních informací se kongresu v Praze zúčastnilo 544 účastníků z 34 zemí. Česká republika byla zastoupena 165 účastníky, sběrateli a výtvarníky. Škoda, že jich nepřišlo více, světový kongres FISAE se v České repub-

Zahájení kongresu FISAE v Strahovském klášteře, foto Petřík

lice nebude tak brzy opakovat. Na schůzi delegátů se totiž ukázalo, jak velký je zájem mezi členskými zeměmi FISAE o uspořádání kongresu v příštích letech. Ti, kteří na kongres přijeli, jistě nelitují. Kongres byl zahájen ve Strahovském klášteře, v krásném sále letního refektáře. Úvodní slovo přednesl prezident FISAE pan Karel Urban, následovaly projevy zástupců Strahovského klášteře, pana dr. Evermoda Gejzy Šídlovského, prvního radního Magistrátu hl. města Prahy pana Mgr. Jana Wolfa a místostarostky MČ Prahy 6, paní Ing. arch. Evy Smutné. Po projevech byla zahájena výstava duchovních exlibris ze sbírek Strahovského klášteře. Výstava vznikla za podpory členů Spolku

sběratelů a přátel exlibris pana Jiřího Hlinovského a pana Mgr. Aloise Sassmanna. Opožděné vydání katalogu k této výstavě bohužel zapříčinilo, že katalog nebyl k dispozici spolku SSPE již během kongresu, ale až o týden později, a nemohl být účastníkům nabídnut během kongresu. Vlastní kongresové dění začalo ve středu 29. srpna v hotelu Pyramida. Obvyklému návalu u prezenze, který je tak typický pro první den každého kongresu, bylo zabráněno možností se zaregistrovat již dva dny před zahájením vlastního kongresu. Registraci účastníků kongresu prováděl během jednoho roku Ing. Jan Langhammer, CSc., a výsledky zpracoval do tištěného *Seznamu účastníků*. Vlastní elektronicky zpracovaný dokument přihlášek posloužil pak jako podklad pro registraci účastníků, doplněný paní Jarmilou Špačkovou o provedené platby, a pro doprovodné akce kongresu organizované panem Jiřím Hlinovským. Neúplný orientační systém v místech prezenze v prvních hodinách kongresu byl za pomoci našich hostesek doplněn a využíván

Vítězové mezinárodní soutěže v tvorbě exlibris, foto Petřík

účastníky. Poděkování patří hosteskám kongresové prezenze. Snaha poskytnout účastníkům sjezdu dostatek prostoru pro jejich aktivity pronájmem několika dalších sálů se ukázala jako zbytečná. Doslova během několika

minut byl nábytek z těchto sálů vyneseno a umístěn do hlavního sálu a do předsálí. Toto „stěhování“ mělo negativní dopad na prodej našich spolkových publikací, který byl situován do prvního poschodí hotelu, kde se předpokládal velký pohyb kongresových účastníků. Prodeji nepomohlo bohužel ani páteční přestěhování

Výstava mezinárodní soutěže v tvorbě exlibris, foto Petřík

do přízemí vedle velkého kongresového sálu. Prodej grafických listů a spolkových tisků nesplnil zdaleka naše očekávání. Antikvářů a prodávajících výtvarníků bylo mnoho.

Bohatý doprovodný program kongresu byl jeho účastníky velmi dobře přijat a také plně využit. Vše bylo pečlivě zdokumentováno panem J. Hlinovským, který všechny programy připravoval. Z doprovodných programů bych vyzdvihl obzvláště večerní plavbu lodí po Vltavě, o které účastníci nadšeně vyprávěli. Zdá se, že večerní Praha má z paluby lodě svůj zvláštní půvab. Velmi dobrý dojem zanechaly i naše výstavy situované po celé Praze. Žádná v těchto výstav nebyla opomenuta, na všech byla zaznamenána velká účast. Byly to zejména dvě výstavy: *Ta kniha patří mně!* v Národním památníku na Vítkově, kterou připravila Knihovna Národního muzea na Vítkově ve spolupráci se SSPE, jmenovitě panem Ing. Janem Langhammerem, CSc., a výstava *Mezinárodní soutěž exlibris*, uspořádaná

členy SSPE v rámci kongresu FISAE v klášteře Na Slovanech (Emauzy). Vedle těchto dvou hlavních výstav bylo možné navštívit ještě výstavu Františka Bílka v kostele sv. Václava na Zderaze, výstavu souborů exlibris vydaných SSPE v katedrále sv. Vavřince na Petříně, výstavu *Současné světové exlibris* v Galerii Hollar, výstavu exlibris v Galerii ABF a výstavu přihlášených výtvarníků ve výstavní síni Na Ladronce. Zvláštní pozornosti se těšila spolkem vyhlášená mezinárodní soutěž v tvorbě exlibris, která byla obeslána celkem 694

Výměna ve velkém sále hotelu Pyramida, foto Petřík

výtvarníků ze 49 zemí; doprovodná výstava byla doplněná katalogem. Škoda, že se do soutěže přihlásilo jen málo českých výtvarníků. Byla to pro ně jedinečná možnost představit své práce zahraničním účastníkům kongresu. Pětičlenná porota, složená z výtvarníků V. Suchánka, M. Manojlína, M. Petříka, teoretiků umění R. Dačevy a K. Žižkovského a vedená předsedou poroty J. Brázdou, vybrala z jejich pohledu nejlepší práce. Celkově bylo uděleno pět cen. Hlavní cenu získal pan Hamanishi Katsunori z Japonska. Další ceny SSPE obdrželi: Vladimír Zuev (Rusko), Liu Shuohai (Čína), Konstantin Kalynovych (Ukraina) a Alexei Bobrusov (Rusko). Z našich výtvarníků obdrželi čestná uznání Da-

niela Benešová a Milan Bauer. Ceny byly předány při vernisáži výstavy v klášteře Na Slovanech. Katalog výstavy, vydaný v nákladu 1000 výtisků, byl součástí kongresové tašky.

V sobotu 1. září dopoledne byly účastníkům kongresu nabídnuty tři přednášky. Přednášky *Exlibris a víno* pana Klause Rödla z Dánska a *Historie exlibris v Německu* pana Dr. Henryho Taubera byly nakonec pro nezáměr účastníků kongresu zrušeny. Přednášku o své grafické práci přednesl český výtvarník pan Oldřich Jelen. Zdá se, že kongresy FISAE nejsou ideálním místem pro přednáškovou činnost.

Výměna ve velkém sále hotelu Pyramida, foto Petřík

Daleko větší zájem byl o schůzi delegátů zastupujících jednotlivé členské spolky FISAE. Sešlo se celkem 39 delegátů z 27 spolků. V úvodním slovu odstupující prezident FISAE K. Urban krátce okomentoval průběh kongresu tak, jak jej viděl on sám i někteří další účastníci. Pozitivní ohlasy mělo rozhodnutí o konání kongresu v Praze a velká nabídka doprovodných programů. Oprávněná kritika přišla především na nedostatek informací při prezenci v prvních hodinách kongresu. Rychlou reakcí hostesek byl tento nedostatek odstraněn. Velké stěhování sběratelů a hlavně výtvarníků ze všech pronajatých salonků do hlavního sálu neberu jako

chybu pořadatelů. Bylo to nezadržitelné svévolné rozhodnutí účastníků kongresu. Na závěr jsem poděkoval delegátům schůze za jejich účast na kongresu. Řízení schůze delegátů pak převzal pan Olli Ylönen, generální sekretář FISAE.

Následovala volba nového prezidenta FISAE a dvou viceprezidentů. Novým prezidentem FISAE byl podle očekávání zvolen pan Anthony Pincott z Velké Británie, 1. viceprezidentem pan Karel Urban z České republiky a 2. viceprezidentem pan Sergey Ptukhin z Ruska.

Výměna ve velkém sále hotelu Pyramida, foto Petřík

Nově zvolený prezident FISAE pan Anthony Pincott pozval účastníky schůze na kongres v roce 2020 do Anglie, do univerzitního města Cambridge. Zdůraznil mimo jiné nutnost časného přihlášení na kongres a zaplacení zálohy jako důkaz, že návštěva kongresu za dva roky je myšlena vážně. Toto je jedna z podmínek, kterou musí stávající prezident splnit vůči univerzitě. V případě nesplnění této podmínky by hrozilo nebezpečí, že se kongres nebude konat. Přihlášku včetně kongresových poplatků je možné zaslat již nyní. Přihlášku naleznete na www.bookplatesociety.org/2020registration.htm.

Výkonný sekretář FISAE prof. Wiliam Butler představil program *Guidelines for Commissioning and Exchanging Exlibris*.

Program bude dán na webové stránky FISAE. Dále bylo dohodnuto, že každý spolek bude zasílat koncem roku spolkovou zprávu generálnímu sekretáři FISAE s údaji o pohybu členů, jednáních, výstavách a soutěžích.

FISAE se rozrostlo o dva nové členy: The Board of the Exlibris Fund of Gerardas Bagdonavičius z Litvy a Istanbul Academy Association z Turecka. V San Francisku se bude konat kongres FISAE v roce 2022. Přípravu kongresu představil zástupce USA pan James P. Keenan. Zájem o konání kongresu v roce 2024 projevil Bulharsko a Čína (Šanghaj).

Dalším bodem jednání byla diskuse na téma, co je a co už není exlibris (rozměry, téma, písmo). Jednalo se též o autorských právech a o neetickém podnikání některých výtvarníků a galeristů.

Závěrečná hostina ve Smíchovském pivovaru začala vzrušenou debatou, protože původně slíbených 270 míst pro závěrečný banket nebylo k dispozici. Situace byla vyřešena pronájmem další části restaurace v přízemí budovy.

Na závěr bych rád konstatoval, že vzhledem k nutným finančním úsporám nebylo možné najmout pro uspořádání kongresu profesionální agenturu a výbor SSPÉ rozhodl, že kongres uspořádá sám, a tak se i stalo. O spokojenosti účastníků s uspořádáním kongresu svědčí celá řada došlých gratulací, převážně z ciziny. Pražský 37. kongres FISAE 2018, pořádaný naším spolkem po dvaceti dvou letech podruhé v České republice, dopadl dobře. Poděkování patří všem, kteří se svou pomocí o zdárný průběh kongresu zasloužili.

Karel Urban, 1. 11. 2018

JENDA MAULER,

pro většinu z nás nemusím víc říkat. Známe ho hodně let a stále u něho objevujeme další a další znalosti, dovednosti. Většinu nás z Moravské Třebové uvedl do světa grafiky nejen jako tiskař, ale i jako sběratel, přítel umění. Vedle toho je kronikářem několika spolků v Moravské Třebové.

Ladislav Rusek, C3, 1997

I ve svých 85 letech (neuvěřitelné) nepřestává pracovat – všichni vzpomínáme na výstavu z jeho sbírek bibliofilů (celou řadu z nich vytiskl), na krásné fotografie – z minulých let i ze současnosti na výstavách *Moravská Třebová, jak ji neznáte*. Stále aktivně pracuje nejen v našem spolkem, ale i v SČUG Hollar, Spolku českých bibliofilů, Komisi památkové péče, Svazu českých

turistů, zahrádkářů – člověk si říká, kde na všechnu tuto činnost bere energii a čas. Nezastupitelná je jeho pomoc při přípravě a instalaci různých výstav – je vidět, že jich v životě sám hodně připravil. Jeho vědomosti obohacují i posluchače Univerzity třetího věku o poutavé přednášky, posezení. Ocenění obdržel i od města Moravská Třebová – město každoročně oceňuje své aktivní občany města.

Jendo, hodně zdraví, sil a ještě mnoho přednášek, posezení, abychom se od tebe hodně naučili – nejen milovat grafiku, ale hlavně lidi kolem sebe.

Děkujeme, Jendo!

Marie Moravcová a přátelé

JUBILANT ZBIGNIEW KUBECZKA

tvorí exlibris v současné době převážně pro své známé, kteří jeho lístky ocení. To mu dává potěchu a smysl jeho práce. Autor, který do dnešní doby zhotovil 1570 exlibris, si zaslouží naší úctu, třebaže byl v knize dr. S. Vencla zaškatulkován jako „autodidakt, který provádí exlibris nenáročným linorytem“. Za celou jeho práci mu bylo ve Venclově nové knize *Moderní exlibris v českých zemích* věnováno osm řádek, bez jediné ukázky z jeho celoživotní práce. A s tou celoživotní prací to nepřeháním, vždyť tvoří exlibris již od roku 1964. Já se přimlouval u dr. Vencla, ale marně. Ukažte mi, kolik je u nás tak zapálených tvůrců, jako je on. Kolik máme autorů, kteří dostali tolik ocenění jako on? Z. Kubeczka nezištně reprezentuje v zahraničí českou knižní značku a pomáhá v udržování dobrých vztahů mezi českými a polskými tvůrci a sběrateli exlibris. Měl jsem každý z jeho lístků v ruce a není vůbec pravda, že se jedná o nenáročný linoryt. Myslím si, že mezi tvůrci exlibris není mnoho autorů,

kteří nad zadáním a námětem přemýšlejí tak jako on. Je schopen do lístků vložit tolik detailů a informací o námětu, místu a zadavateli jako snad nikdo jiný. A to vše jeho pohledem a nadsázkou. Samozřejmě za pár korun. Kladu si otázku, zda

Zbigniew Kubeczka, X3, 2016

dr. S. Vencel viděl práce Z. Kubeczky za posledních téměř dvacet let, která uplynula od vydání jeho první knihy *České exlibris*. Ale subjektivní hodnocení českých autorů dr. Venclem se týká více výtvarníků, kteří se právem cítí dotčeni ohodnocením své tvorby v jeho právě vyšlé knize. Byla jim přidělena dr. Venclem „škatulka“ a z té je prostě nepustíme ani po letech, i když je mínění ostatních odlišné. Nebýt takových Zbyšků, jak by začínali noví sběratelé? Kdo z dnešních mladých

sběratelů může v současné době zaplatit 25.000 Kč a více za nové exlibris od našich nejdražších autorů. Jako sběratel se nemohu vyrovnat s „milovníky umění“, kteří se mnou jeden den vymění lístky a druhý den je prodávají na Aukru. Nebo ještě hůře: prodávají, aby si uhradili své náklady, vložené do umění. Co si o nás myslí autoři? Za sebe a mnohé další sběratele a milovníky exlibris ujišťuji svého přítele Zbyška, že si jeho tvorby exlibris vážíme a že nás potěší každý jeho nový lístek, do něhož vložil své umělecké citění. Snadná dostupnost linorytu by měla vést k jeho rozšíření mezi další tvůrce exlibris, tak aby si linoryt znovu vybojoval své místo mezi milovníky exlibris v tvrdé konkurenci s oblíbenými hlubotiskovými technikami.

Milý Zbyšku, přeji ti vše dobré k tvé osmdesátce (a za mnou stojí spousta dalších gratulantů) s neskromným přáním, abys pokračoval ještě dlouho v tvorbě exlibris pro své nadšené přátele.

Stanislav Šereda

JOSEF HODEK A REPUBLIKA

*Ve své kronice **Všecko a přec jen nic** komentuje Josef Hodek, který byl zcela oddán ideálům demokracie a svobodného Československa, událostem před vypuknutím 2. světové války.*

ROK 1937, tak bouřlivý, tak hrozný v místech válčících, plynul u nás poměrně velmi klidně díky prozíravému a velmi opatrnému prezidentu republiky dr. Edvardu Benešovi. Ten klid, tu sebedůvěru přenáší na celý národ na všechny lid. Ani u nás jsme se neobešli bez příprav k válce, těžké miliony ba miliardy vynakládají se na nové a nové zbraně, na nová a nová opevnění. Co by za ty peníze bylo krásných prací, jaké silnice, mosty, paláce,

sady mohly by být chloubou našeho státu a zatím milion za milionem, miliarda za miliardou padají do lidstvu nepotřebného hrobu zbrojení. A bohužel nelze jinak. Na příkladech Habeše a nyní Číny vidíme, kdo by se nás ujal, kdo by nám pomohl, kdybychom si neuměli pomoci sami.

JUBILEUM SAMOSTATNOSTI

Jubileum věru ještě smutnější, než bylo mé vlastní.

Když celá republika od presidenta dr. Edvarda Beneše až do posledního žebráka se připravovala na důstojnou a radostnou oslavu dvacetiletého trvání naší sa-

Josef Hodek, X2, 1936

mostatnosti, zaléhaly k nám nevráživé a nám nepochopitelné nepřátelské výbuchy našich sousedů, Němců, Maďarů a Poláků. Tak se zdálo, jako by nám záviděli ten krásný soulad všech tříd obyvatelstva, ten pokoj, klid a blahobyt u nás

Josef Hodek, X2, 1937

panující. První vyvstal Konrád Henlein, vůdce našich německých spoluobčanů, za vydatné podpory Říše a jejího vůdce Adolfa Hitlera.

V květnu byl učiněn první nátlak – německé vojsko se stahovalo k našim hranicím a hrozilo je překročit a nás si podmanit.

Energickým vystoupením naší armády, která ihned vyhlásila mobilizaci několika

ročníků, a hlavně za vydatné diplomatické pomoci Angličanů, Francouzů a Rusů byl úmysl Hitlerův překažen.

Stalo se snad poprvé v dějinách, že Hitlerovy plány byly zmařeny; ale že neustoupí, vědělo se u nás velmi jasně. Proto děly se rychle přípravy k opevnění hranic – milovali jsme naše vojsko, podporovali je všemožně, upisovali a odevzdávali každý měsíc příspěvky na obranu vlasti. V této pohnuté době děly se přípravy k X. všesokolskému sletu v Praze, který měl být ze všech nejmohutnější a nejkrásnější. A také byl – spousta cizinců ze všech konců světa přijela a odjížděli od nás nadšeni. Zatím Konrád Henlein ze všech sil a za vydatné pomoci Říše pracoval k odtržení „sudetského území“ od našeho státu. Nabízená autonomie jim nestačila, až konečně podařilo se Hitlerovým diplomatům získat Francii a Anglii ke svolení odtrhnout německé území nám a připojit je k Říši. Uznali právo Němců, touhu Hitlerovu spojit v Říši všechny Němce. Tak jako v březnu, kdy si přisvojil Rakousko, nic evropské státy nenamítaly, byl přesvědčen Hitler, že klidně si může přisvojit i území naše, a skutečně také si je přisvojil v měsíci říjnu.

Byly to příšerné chvíle – doba vyjednávání v měsíci září, mobilizace veškeré branné moci našeho státu, příprava na válku, kdy se nevědělo, kterou chvílí to začne. Pevné odhodlání našeho lidu, dobrá připravenost naší armády a víra v pomoc našich spojenců, Francouzů a Rusů, ukolíbávaly nás v pevném přesvědčení, že zvítězí naše spravedlivá věc.

Bohužel, že naše důvěra v cizí pomoc zklamala – v poslední chvíli naši spojenci pomoc odmítli, a dokonce z bázně před Hitlerem vystoupili proti nám. Úmluvou v Mnichově, Bad Godesbergu a opět

v Mnichově mezi Hitlerem, Francouzem Daladierem a Angličanem Chamberlainem byli jsme přinuceni německé území Němcům předat. Slzy polily každého věrného Čecha, když tisíce českých uprchlíků z pohraničí objevily se v našich městech a vesnicích.

Josef Hodek, X2, 1940

Ale konečně i to bychom byli snesli a s úmyslem upravit si nový život ve zmenšené vlasti, dali jsme se do práce. Největší bolest nás však ještě čekala; „bratři“ Slováci v době, kdy jsme trnuli úzkostí, vystoupili bojovně proti Čechům – „Čechům“, a že Slovensko jen Slováckům a všichni Češi ze Slovenska ven. Docela zapomněli na to, jak Češi za ně krváceli v boji s Maďary – kolik našich dobrých chlapců, kolik sokolů dobrovolně šlo do boje a položilo život za svobodu Slovenska. Noví emigranti, už ne ze zněmče-

ného území, ale z bratrského Slovenska hrnuli se do našich měst a vesnic. Také můj bratr Václav, který od převratu působil na Slovensku v Lučenci jako ředitel slovenské měšťanské školy, musel nejen Lučenec, který zabrali Maďari, ale i Slovensko opustit a vrátit se do Čech. Maďari a Poláci svezli se s Němci; když Němcům bylo dovoleno loupit naše území, proč by to nebylo dovoleno jim. A tak oškubávali naši sousedi republiku naši hanebně a beze studu. Že slovanští bratři Slováci a Poláci nebyli lepší, ba ještě horší než naši odvěcí nepřátelé Němci a Maďari, nás nejvíc překvapilo a zabořilo.

A život jde dál -----

Po odchodu dr. Edvarda Beneše do ciziny vyrojila se spousta kreatur, dokonce Čechů samotných, kteří ani nenacházeli dostatek hanlivých slov na prezidenta Osvoboditele T. G. Masaryka a druhého prezidenta dr. Edvarda Beneše. Jejich obrazy musely z úřadů, z veřejných místností a ze škol být odstraněny a místo jejich zaujal zas „kříž“. Symbol utrpení a bídy. Veškerá politika nového prezidenta dr. Emila Háchy a ministerského předsedy agrárníka Rudolfa Berana poddala se cele vlivům přicházejícím z Německa od Adolfa Hitlera. Sesazování z úředních míst všech oddaných dřívější vládě, pronásledování Židů byl pak přirozený následek úpadku české národní hrdosti.

Ale věřím, že náš národ nezapomíná a na věky nezapomene těch 20 let naší svobody, nikdy nebývalého klidu, pořádku a blahobytu, doby, která vždy bude zářit v dějinách našeho národa jako nejčistší briliant, a že zas jednou vrátí se, národ vybojuje si novou samostatnost.

Otištěno s laskavým svolením dědiců autorských práv Josefa Hodka (1888–1973) k 130. výročí jeho narození.

FERDIŠ DUŠA (1888–1958)

Regionální autor, nebo nedoceněný grafik evropského významu?

Psáno k jeho dvojnásobnému výročí.

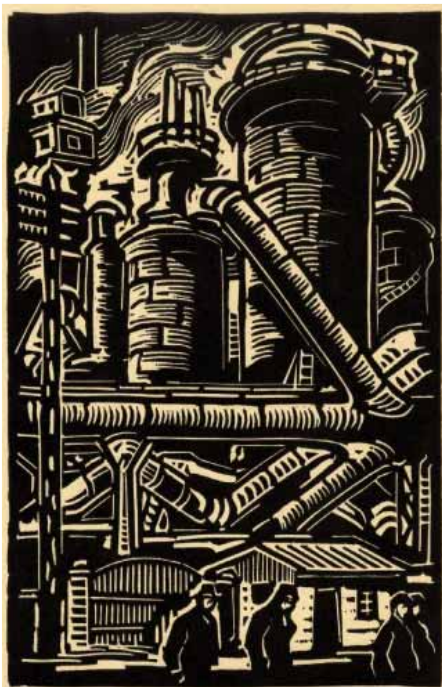
Jako obdivovatel lidové architektury a folkloru jsem pro sebe za mlada objevil autodidakta Ferdiše Dušu. Dozvěděl jsem se o jeho zájmu o lidový dřevoryt a malbu na skle. Jako znalec a sběratel totiž

Ferdiš Duša, X2/2, 1921

napsal spisek *Lidový dřevoryt XVIII. a XIX. století* (Brno, 1938), který se mi podařilo získat jako exemplář č. 179 z nákladu 250 číslovaných výtisků. Zaujal mne svými toulkami za líbeznými baladickými náměty do hor, ať na Slovensko (Tatry, Pováží, Čičmany) nebo do Beskyd a na Valašsko. Teprve po letech jsem přišel na chuť jeho drsným námětům sociálním. To už jsem měl ve své sbírce cenný konvolut dřevo-

rytů z cyklu *Město Franse Masereela*. Všiml jsem si, že stejně jako Masereel našel Duša v grafice svůj výtvarný styl ve využívání výrazových možností kontrastů černé a bílé plochy. Těch shodných zna-

Ferdiš Duša, X2, 1922

ků a symbolů je však mnohem víc: rok po sobě narození umělci jsou si blízcí tematicky – podstatou jejich výtvarného výrazu je sociálněkritický postoj, jejich expresivní grafika je zemitá až těžkopádná, oba se nejraději vyjadřují v cyklech, oba na vlastní kůži poznali hrůzy války, odvrácenou tvář velkoměst a apokalyptické prostředí industrializace, jejich sociální nota má podobnou poetiku smutku a údělu, jsou „bardy“ utlačovaných, popisují osudy prostých lidí, masové události, stávký, bídu, nezaměstnanost, prostituci, násilí a na pozadí továrních komínů nebo

slévárenských pecí úředl dělníků, horníků v dolech a zubožených žen na haldách. Je to zároveň podivná oslava práce a moderní civilizace.

Ferdiš Duša, PF 1936 Dušovi, X2

Jak známo, v Praze se Duša poprvé uvedl díky redaktoru časopisu *Veraikon* Emilu Pacovskému. K jejich seznámení došlo začátkem roku 1919 a za rok v březnu již vystavoval v Rudolfinu. V roce 1920 přijal členství v Umělecké besedě a ve SČUG Hollar. V listopadu 1921 se poznal blíže s J. Konůpkem, který považoval jeho grafiky za nejlepší z tehdejší hollarovské kolekce. V té době se setkal dokonce s prezidentem T. G. Masarykem, který údajně podpořil zakoupení většího souboru jeho grafik. Přesto se až do konce života cítil přezíraný.

V Praze na Spořilově měl vilu s ateliérem, kde bydlel v letech 1928–1955.

Básníka Jaroslava Seiferta natolik zaujal, že mu věnoval celou kapitolu ve své knize vzpomínek *Všechny krásy světa*. Uvádím krátký výňatek: „Do vinárny u Paukertů chodíval i malíř F. D. Byl z Beskyd a měl na své tváři něco pěkného z těch krásných hor. Všichni jsme ho měli rádi. Nebyl veliký ani moderní malíř. O malířství jsme s ním však nikdy nemluvili. Maloval své krajiny smutným štětcem, ale raději ryl dřevoryt. V tom se vyznal dobře. Vzpomínám si, že Petr Bezruč byl s jeho dřevoryty k Slezským písním spokojen. Říkal o nich, že jsou pravé.“

Ferdiš Duša, autoportrét, X2

V Praze žil téměř polovinu života, zvčnil její mosty, Vltavu a periferii, ale nijak mu město k srdci nepřirostlo. Oscilloval mezi Brnem, Prahou, Ostravou, Slovenskem a svým rodištěm – Frýdlantem nad Ostravicí. Pravým domovem mu bylo Těšínsko, kam se rád vracel a definitivně se tam vrátil ke své sestře jako vdovec

po bezdětném manželství s Arnou Holoubkovou.

Ve své sbírce drobné grafiky mám zatím jen pět exlibris, pět novoročenek a několik volných grafických listů. Mám ještě příležitostný tisk *Z korespondence o Slezských písních*. Bezruč–Duša–Klír–Konůpek s jeho 14 ilustracemi k Slezským písním, který v roce 1967 připravil Alois Sivek k desátým výročím úmrtí P. Bezruče a F. Duši.

Ferdiš Duša, grafik, ilustrátor, malíř porcelánu a keramik, dosáhl svými černobílými dřevoryty vrcholu svého uměleckého snažení. Mám na mysli především cykly *Chudí a ponížení*, *Těšínsko* (1920), *Smutná země* (1921), *Peklo práce* (1922) a *Život člověka* (1923). V ostravském Domě umění na první souborné výstavě k Mistrovým sedmdesátinám se paradoxně a k jeho velkému zklamání tyto monumentální sociální grafiky neobjevily. S odstupem let je zcela evidentní, že mu v dějinách evropské sociální grafiky patří trvalé místo mezi velikány jako jsou jeho vrstevníci Belgičan F. Masereel (1889–1972) či Němka K. Kollwitzová (1867–1945).

Sám o svém díle napsal: „Kdo bude postrádat v mém díle radost a jas, tomu odpovídám, žil jsem život těžký. Moje ponurá barevná stupnice jest jen logickým výrazem prožitého a znásobeného smutku života a kraje. U nás i radost se projevuje černí oděvů, a je-li červeň na našich tvářích, je to odraz výhni závodních pecí.“

Jiří Ort

Literatura:

Karel Bogar. *Muž s beraní hlavou*. Ferdiš Duša a Frýdlant nad Ostravicí. Frýdlant nad Ostravicí, Montanex, 2008.

J. Seifert. *Pes od malíře F. Duši*. In. *Všecky krásy světa – příběhy a vzpomínky*. Praha, Československý spisovatel, 1982, s. 454–463.

K. Kubela, S. Šereda. *Ferdiš Duša*. List slovníku tvůrců exlibris. Praha, SSPE, 2005.

J. Žižka. *36. seznam*. Ferdiš Duša. *Exlibris. Novoročenky*. Praha, SSPE, 1943.

M. Krajný. *Frans Masereel*. Praha, Odeon, 1982

JIŘÍ WINTER NEPRAKTA (1924–2011). EXLIBRIS

Šest desítek let sbírám všechno, co vytvořil Jiří Winter, užívající k signatuře svého díla na poli kresleného humoru a ilustrací knih pseudonym Neprakta. Jeden z nejvýznačnějších českých karikaturistů druhé poloviny 20. století velice rád a často

Jiří Winter Neprakta, P1, před r. 1960

zasahoval do jiných výtvarných oborů. Charakteristickou tučnou linku uplatňoval v humorných kresbách, v ostatních oborech umělecké činnosti se jeho typic-

Jiří Winter Neprakta, P1, před r. 1960

ký styl vytrácel a autor se snažil vyjádřit grafickými prostředky bez příznačných nepraktovských rysů. Příkladem jsou třeba jeho exlibris, dva malé grafické listy, pravděpodobně zinkografické reprodukce kreseb, vytvořené před rokem 1960. Jeden pro bývalého konzervátora Národního muzea pana Bedřicha Beneše, který v té době pracoval v Severočeském muzeu v Liberci a byl iniciátorem první velké výstavy kreslených Nepraktoých vtipů z jara roku 1960. K druhému, vytvořenému pro pana Zd. Holce jsem, bohu-

žel, nezjistil nic bližšího. Tyto dvě knižní značky patří mezi kuriozity mé rozsáhlé sbírky díla Jiřího Wintera. Ostatní exlibris, vytvořená již v období veliké popularity Nepraktova díla, mají osobité prvky autorova rukopisu a přáním objednavatelů bylo jistě vyzdobit svazky své knihovny originální Nepraktovou kresbou.

Jaroslav Kopecký

EX LIBRIS HANNIS IGLER

Exlibris pro Hannse Iglera Knabensbergera (†1501) je jedno z nejstarších německých exlibris. Autor je neznámý, jde o kolorovaný dřevorez o velikosti 141 × 208 mm, rok vzniku mezi léty 1450 až 1470. Po dvou tiscích vlastní Britské muzeum a nyní pravděpodobně i Městské muzeum v Mnichově.

Nad ilustrací exlibris s motivem ježka s květinou v tlamičce je legenda: **Hanns Iglter, das dich ein Igel küs** (Hansi Ježku, aby tě ježek kousl).

Anonym, X1/col, 1450–1470

A. Schmidt [1] podotýká, že exlibris odpovídá svým vzhledem tiskům 15. století, včetně pro dřevorez tehdy typického kolorování. V Německu, kde byl vynalezen knižní tisk, bychom v té době našli určitě zámožné publikum, které

by spojilo vlastnictví knihy s grafickým uměním.

Žádný z autorů zabývajících se tímto mimořádně vzácným exlibris nebyl ale schopen uvést něco bližšího o jeho majiteli. Alespoň částečné jasno do této otázky vnesl až **dr. A. Mitterwieser** v roce 1909 [2].

Náhrobní kámen nedostatečně popsany v obrazové publikaci **Kunstdenkmalen Bayerns** spojil Mitterwieser s tímto exlibris a po pátrání v klášterních knihovnách našel rovněž zmínky o jeho majiteli. Oním majitelem byl Johann Knabensberg, vesnický kaplan v Griesstättu, zemřel v klášteře Altenhohenau 10. srpna 1501. Datum narození se nepodařilo zjistit, stejně jako původ jeho přezdívky, pod kterou byl asi v tu dobu všeobecně znám. Snad šlo o jeho často používané úsloví, které přešlo ve všeobecně používané jméno. Zajímavější by bylo odpovědět na otázku, jak mohl takový vesnický kaplan již v 15. století přijít ke knižní značce?

Odpověď na tuto otázku mohou čtenáři Knižní značky najít v dosud méně známém, ale vyhledávaném elektronickém časopise ZHOŘ ART č. 3/2018 zabývajícím se kulturními a umělecko-etickými otázkami jak z historického hlediska, tak z pohledu dnešní doby. Časopis rediguje dr. Oldřich Páleníček (Zhor Art <zhor-art@outlook.com>).

Vladimír Pospíšil

Literatura:

[1] SCHMITT, Anneliese. *Deutsche Exlibris*. Koehler u. Amelag, Leipzig 1986.

[2] MITTERWIESER, Alois. *Exlibris Hanns Iglers*. In: *Exlibris, Buchkunst und angewandte Graphik* 19. (1909), s. 133–138.

Poděkování:

Autor děkuje paní Martině Vyšohlidové za zaslání kopie hledaného článku A. Mitterwiesera

ELLA WEISSBERGEROVÁ A JEJÍ RODINA

Mezi zakládajícími členy Československého spolku sběratelů a přátel exlibris v Praze mě zaujaly dvě dámy, slečny Marie Přibilová a Ella Weissbergerová. Zatímco životní příběh a soupis knižních

Tavík František Šimon, C3, 1917

značek Marie Přibilové, provdané Jančákové, je dobře známý díky Ing. I. Boháčovi, o Elle Weissbergerové víme jen to, že na počátku 20. let minulého století se aktivně účastnila spolkového života a ještě po svém sňatku, kdy se stala paní Taussigovou, významným podílem sponzorovala soutěž o návrh na spolkové exlibris, kterou vyhrál Karel Svolínský. Zapátrala jsem tedy ve veřejných zdrojích a nakonec požádala o spolupráci Židovské muzeum v Praze.

Ella Weissbergerová se narodila 8. 11. 1891 v rodině významného kolínského

statkáře a průmyslníka Gustava Weissbergera a jeho manželky Berty, rozené Pollakové. Ella byla nejmladší ze tří dětí, předcházeli ji Irma a Ernst. Je pravděpo-

Jan Konůpek, C3, 1920

dobné, že v Praze studovala a seznámila se zde s výtvarnou kulturou. Provdala se 6. 5. 1920 za Rudolfa Taussiga, prokuristu, později obchodního ředitele a nakonec vrchního ředitele u firmy Auerbach, Weissberger a spol. v Kozulupech u Plzně, od r. 1934 rovněž v Praze. Firma vyráběla mosazné vánoční ozdoby a bronzové barvy, postupně i černé a barevné tiskové barvy. Továrnu vlastnil Ellin příbuzný Otto Weissberger. Roku 1921 se Taussigovým narodil syn Mirko, který převzal matčiny kulturní zájmy a stal se

spisovatelem, básníkem a novinářem. V důsledku nepříznivého evropského vývoje požádal roku 1938 Rudolf Taussig o změnu příjmení na Tůma.

Tato změna nijak neovlivnila následnou deportaci rodiny do Terezína, 4. 12. 1941 byl deportován Mirko, v červenci následujícího roku manželé Tůmovi a také Ellina ovdovělá matka Berta. Deportace se nevyhnula potomkům Elliny zemřelé sestry Irmy ani rodině továrníka Otto Weissbergera včetně jeho dcer, zetě a vnuček. Většina z nich buď nepřežila terezínské utrpení, nebo byla deportována do vyhlazovacích táborů. Ella Tůmová se z Terezína vrátila, ale o jejím dalším osudu není nic známo. Její syn Mirko byl v Terezíně dramaturgem kulturních představení pro děti. Po osvobození vydal své vzpomínky pod názvem *Ghetto našich dnů*. Po událostech roku 1948 odešel do Francie a pak do USA, kde zakotvil ve státě New Jersey a věnoval se novinářině. Zemřel roku 1989.

Ella Weissbergerová si objednávala exlibris u vynikajících výtvarníků. Roku 1917 to byli T. F. Šimon a Josef Čapek, dále ještě v roce 1919 Karel Vik, Eduard Milén a Jan Konůpek, po svém sňatku si objednala knižní značky na jméno Ella Taussigová od Vlastislava Hofmana (1924). Podle on-line databáze Moravské galerie by mělo existovat rovněž společné exlibris Taussigových od Konůpka, fotografie není zatím zveřejněna.

Manželé Taussigovi také oznámili narození syna drobným dřevorytem Anny Mackové s nápisem: *Vlídny osud daroval nám 10. VIII. 1921 kluka. Ella a Rudolf Taussig*. Grafika byla před časem v prodeji v antikvariátu Ztichlá klika. Roku 1922 vytvořila Anna Macková a roku 1923 Josef Váchal exlibris pro malého Mirko

Taussiga (Regionální muzeum Teplice, on-line sbírky). Mohli bychom tu nalézt i určitou souvislost s bibliofilii Ďáblava zahrádka vydanou Josefem Váchalem roku 1924, v jejíž tiráži Váchal uvádí:

Sazba, jakož i tisk knihy a dřevorytů, vyžádala 3560 hodin práce. Tištěna jest v sedmnácti exemplářích na ručním, zvláště objednaném papíru továrny Eggerth v Prášilech, barvami anglickými a z továrny Auerbach, Weissberger a spol. autorem na ručním lisu. Není vyloučeno, že Rudolf Taussig poskytl Váchalovi tiskové barvy vyráběné továrnou, kterou řídil.

Také majitel továrny Otto Weissberger měl k výtvarné kultuře blízko. Knižní značku pro něho vytvořil E. A. Hruška, podle popisu s postavou ženy držící v levé ruce srdce (lege.cz/data/hruska_el.xls). Ve své sbírce mám ještě exlibris zobrazující továrnu, které jsem náhodně získala v konvolutu jiných knižních značek. Autora bohužel neznám, lístek není signován ani opatřen vyrytou značkou. Je možné, že exlibris existovalo mnohem víc a poztrácely se v běhu tragických událostí nebo jsou v některých sbírkách uloženy bez povšimnutí.

Jana Parýzková

VZPOMÍNKA NA EBBU JAHNOVOU

Dne 22. 9. 2018 uplynulo 120 let od narození sběratelky PhDr. Ebby Jahnové, která byla shodou okolností mou učitelkou na Jedenáctileté střední škole v Pardubicích, a i proto chci vzpomenout na její zásluhy o české exlibris.

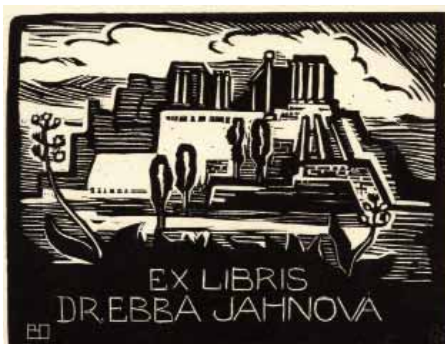
Ebba Jahnová se narodila 22. 9. 1898 v Novém Jáchymově u Křivokláta v rodině lékaře Boleslava Jahna. Po studiích odešla vyučovat na Slovensko do Turčianského Svätého Martina. V letech

1930 až 1937 učila latinu a dějepis v Jindřichově Hradci. Toto město je spojené s jejím výrazným působením jako učitelky a funkcionářky Sokola, jejíž čin-

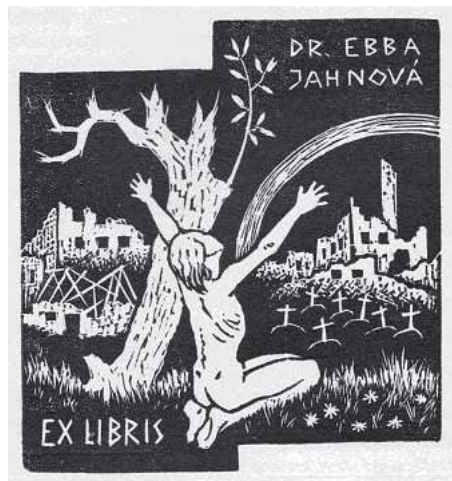
Anna Macková, X2, 1946

nost vyvrcholila funkcí náčelnice ženské složky a publicistikou v sokolských časopisech. Od roku 1937 působila na gymnáziu v Pardubicích. Připomeňme, že v tomto městě se prosadil i jiný člen rodiny, její strýc Jiljí Vratislav Jahn, dlouholetý ředitel vyšší reálky. Ebba Jahnová vyučovala latinu, řečtinu a psychologii a po Nejedlého reorganizaci školství psychologii a němčinu. V osobním životě ji potkaly velké

Helena Bochořáková-Dittrichová, X2, 1944

ztráty. Roku 1919 zahynul při obraně republiky na maďarských hranicích její snoubenec, roku 1942 byl popraven její bratr Hyacint.

Vanda Bittnerová-Bažantová, X3, 1945

Ebba Jahnová se zajímala zejména o antickou kulturu, ale i o kulturu soudobou a byla i nadšenou sběratelkou a inspirátorkou exlibris. Sama o tom napsala:

My sběratelé nesbíráme jen ze sportu, třebaže tento důvod leckoho mezi nás přivedl. Naším cílem je mít ve své sbírce co nejvíce krásných listů, námětem i technikou, protože naše finanční možnosti nesahají tak daleko, abychom mohli sbírat obrazy. Rádi se doma zadíváme na věci, které máme rádi.

Citát pochází z drobné publikace *Symbolická a válečná exlibris* z roku 1945, kde popsala 155 knižních značek na téma symbolů republiky a protinacistického protestu. Autoři exlibris dr. Jahnové pocházeli většinou z okruhu jejích přátel ve východních Čechách, ale i odjinud, mezi nimi Emil Kotrba (C3 1935,

X2 1944), Anna Macková (X2 1944, X2 1946), Jaroslav Vodrážka (L ?), Michael Florian (X2 1944), Jiří Slavík (X2/4 1941), Helena Bochořáková-Dittrichová (X2 1944), Vanda Bittnerová-Bažantová (X3 1933, X3 1945), Oldřich Karel (L 1942, L 1942, L4 1944) Ladislav Vele (P1 1938, L 1942, L 1943, L 1944). Většina těchto exlibris je ke zhlédnutí on-line na stránkách Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích. Motivy těchto knižních značek byly často voleny z antického Řecka. Moravská galerie uvádí ještě exlibris (zatím bez zobrazení) od Vlasty J. Ambrožové (X2 1945), Jana Podhajského (L 1945) a Vladimíra Kopecského (P1 1945).

Možná máte také ve svých sbírkách další půvabná exlibris inspirovaná všestrannou a vzdělanou dámou, dr. Ebbou Jahnovou, která zemřela 28. 5. 1966 v Pardubicích.

Informační zdroje:

JAHNOVÁ, Ebba. *Symbolická a válečná exlibris*. Hradec Králové 1945.

LADÝŘOVÁ, Ludmila. *PhDr. Ebba Jahnová, členka slavné pardubické rodiny, profesorka gymnázia se narodila před 100 lety (22. 9. 1898)*. In. Zprávy Klubu přátel Pardubicka 3-4/1999.

HRADEČNÝ, Otakar. *Odešla PhDr. Ebba Jahnová*. In. Zprávy SSPE 69-71/1966.

BÁRTŮ, Tomáš. *Historie tělesné výchovy a sportu v Jindřichově Hradci*, bakalářská práce, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, 2018, s. 143.

Jana Parýzková

37. ŽEŇ ČESKÉHO A SLOVENSKÉHO EXLIBRIS ZA ROK 2017

měla vernisáž v Hradci Králové v Galerii Na mostě Farmaceutické fakulty UK dne 3. září 2018, tedy krátce po skončení pražského 37. světového exlibristického kongresu FISAE a v roce, ve kterém si připomínáme sté výročí vzniku Československé republiky a rovněž sté výročí vzniku Československého spolku sběratelů a přátel exlibris v Praze.

Tomáš Bím, L1, 2017

Jubilejní rok 2018 kladl velké nároky na autory exlibris, protože se zúčastňovali výstav pořádaných ke kongresu FISAE a k 100. výročí SSPE. Tato skutečnost se odrazila v tom, že se letošní Žně zúčastnilo méně autorů – napočítal jsem jich 27.

Ale hradečtí pořadatelé výstavy se s touto skutečností dobře vyrovnali – vystavili na třech panelech exlibris těch autorů, kteří stáli u zrodu SSPE a dnes je již pokládáme za klasiky: J. Váchala, A. Mackové, F. Koblihy a dalších.

Letos stejně jako v předešlých letech dali pořadatelé možnost vystavit své práce studentům ze Střední uměleckoprůmyslové školy hudebních nástrojů a nábytku v Hradci Králové (6 autorů) a tradičně studentům Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové (17 autorů). Snad se mezi nimi najde nějaký další grafik, který se bude věnovat disciplíně exlibris. Však my sběratelé dobře víme, že řada současných autorů nabyla výtvarné vzdělání právě na pedagogických fakultách.

Výstavu tradičně opatřenou pěkným katalogem zahájila paní Marie Rumlarová, která má velký podíl na její přípravě, a přivítala i vzácné hosty: primátora města Hradce Králové MUDr. Zdeňka Finka, proděkana Farmaceutické fakulty prof. Alexandra Hrabálka, předsedu SSPE doc. Felixe Černocho a některé další členy výboru SSPE. Tato výstava má pravidelné místo v kalendáři všech zapálených sběratelů, kteří se snaží sledovat tvorbu nových exlibris a objevovat nové nadějně autory. Nepřetržitá řada třiceti sedmi přehlídek tvorby exlibris, které hradečtí sběratelé neúnavně připravují nyní již několik let ve spolupráci s Mgr. Ladislavou Valáškovou, Ph.D., z Českého farmaceutického muzea Kuks, zaslouží náš upřímný dík.

Zdeněk Řehák

LÉČITEL V OBORU GRAFIKOTERAPIE

A je to tady! Zdeňku Řehákovi, milovníku exlibris s Noemovou archou a babylonskou věží, je 75 let.

Znám ho už mnoho let a vážím si jeho přátelství. Mám rád jeho texty o sběratelství exlibris a drobné grafiky, které publikuje v Knižní značce a ve Sbornících pro exlibris a drobnou grafiku. Často si jeho články po čase přečtu znovu a vždy mi zlepši náladu. Naopak text Tryzna za trienále? (Knižní značka 4/2017) je ukázkou jeho schopnosti brilantně vystihnout podstatu problému a ohradit se proti těm, kteří dehonestovali akci s dlouholetou tradicí.

Zbyněk Hrabá, X3, 2017

Spoustu času věnuje Zdeněk péči o internetovou aukci exlibris. Rozsah administrativních úkonů s aukcí spojených by leckoho na jeho místě už dávno otrávil, ale bývalého metrologa Zdenka Řeháka ta úřednická nádeničina snad i posiluje! Vydechnout si od balení zásilek a radostných styků s Českou poštou chodí Zdeněk do přírody, ale ne sám, protože organizuje hromadné přesuny turistického oddílu. Zdeněk Řehák, to je chlapec stále aktivní, který má energii na rozdávání. Ať mu vše vychází, zdraví ať mu slouží, ať neustává v psaní vtipných textů, které jako on nestárnou!

Lubomír Netušil,
Pardubice, prosinec 2018

ČESKÁ ČTENÁŘSKÁ SPOLEČNOST RADNICKÁ

Dvousté výročí založení čtenářské společnosti – první svého druhu v Čechách – si v roce 2018 připomněli v západočeských Radnicích. Proč vznikla právě v Radnicích? Stalo se tak pod vlivem příznivých okolností. Působil zde od roku 1806 vlastenecký kněz Antonín Jaroslav Puchmajer (1769–1820), básník, překladatel a jazykovědec, spolupracovník Josefa Dobrovského, bratří Nejedlých, Josefa Vojtěcha Sedláčka a dalších významných představitelů první generace národního obrození. Na radnickou faru se dostal na přímluvu Jáchyma Šternberka, jehož bratr Kašpar, spoluzakladatel Národního muzea a významný paleontolog, byl Puchmajerovým příznivcem a ochráncem.

Statný Beneda, kniha s razítky

Kašpar Šternberk sehrál důležitou roli při založení radnické čtenářské společnosti. Puchmajerova žádost o úřední povolení byla podpořena hraběcí intervencí a na tehdejší poměry velmi rychle kladně vyřízena. V den svátku patrona radnického kostela, sv. Václava – 28. září 1818 – se za účasti tisíce lidí z Radnic a okolí oslavovalo založení čtenářské společnosti – první české veřejné knihovny.

Jejími členy byli – vedle nepočtené radnické honorace – drobní řemeslníci a obchodníci. Stalo se tak jistě také vlivem dlouholetého působení osobnosti Puchmajerova formátu v podmínkách malého města.

Čtenářská společnost, později přejmenovaná na Čtenářský spolek města Radnic (1868), zažila za dobu své existence období rozkvětu i krizí. Dochované knihy, které dnes spravuje Muzeum Josefa Hyláka v Radnicích, svědčí o zájmu tehdejších čtenářů nejen o zábavnou četbu, ale i o odborné a vědecké publikace z oborů historie, přírodovědy, průmyslu a zemědělství.

Razítko Čtenářský spolek města Radnic

V roce 1919 bylo zákonem mladé republiky stanoveno, že politické obce jsou povinny zřídit místní knihovny. V té době měly Radnice svoji knihovnu už 101 let. Tradice kulturního a společenského života jsou v Radnicích stále živé. Přípomínka 200. výročí čtenářské společnosti vydáním vlastní příležitostné poštovní známky a pamětní medaile a vědecká konference pod názvem *Čtenářské společnosti a obrozenské nadšení* jsou toho dokladem.

René Keller

ZEMŘEL TULÁK NEJEN PO BRDECH

V neděli 2. září 2018 zemřel v Příbrami ve věku 89 let výtvarník, spisovatel a skaut Jan Čáka. Narodil se 12. 6. 1929 v Praze. V roce 1943 začal studovat Veřejnou obchodní školu v Příbrami, po jejímž uzavření byl nuceně nasazen. Po skonče-

Alois Sassmann a Jan Čáka, Příbram 2017, foto V. Jelínek

ní války školu dokončil a do roku 1948 pracoval v Obchodním družstvu Plzeň. V červnu téhož roku složil přijímací zkoušku do druhého ročníku Státní grafické školy v Praze se zaměřením na obor užitá grafika a knižní ilustrace. Studoval u profesorů Jaroslava Vodrážky a Petra Dillingera. V roce 1967 se stal členem Svazu československých výtvarných umělců, což mu umožnilo věnovat se svobodnému povolání, tedy grafické

Jan Čáka, X3, 1972

tvorbě a literární činnosti. Vytvořil několik exlibris, většinou s hornickými tématy, početnější byly jeho novoročky (*Novoročky do Listopadu, Praha 2007*). Od mládí působil v skautském hnutí.

Jan Čáka, P7/col, 1978

Angažoval se v něm i v jeho krátkodobém obnovení v roce 1968. Jeho příručka *Junácká symbolika* byla roku 1970 dána do stoupy. Za účast na ilegálních skautských akcích byl za normalizace sledován Státní bezpečností a měl proto potíže s publikováním. Zaštilili jej příbramští horníci. Sepsal mnoho krásných knih o Podbrdsku (např. *Toulání po Brdech*) a Povltaví (*Ztracená Vltava*). Svého oblíbeného Karla Hynka Mácha zvečnil v knize *Poutník Mácha*. Přes tři desítky svých knih si ilustroval sám. Jeho opus magnum je 120 grafických listů s vypočtením bývalých horních měst se

znaky. Všechna osobně navštívil, nakreslil a zpracoval v grafických listech. Pro 13 obcí na Podbrdsku navrhl obecní znaky a prapory. Podle jeho návrhů bylo vyraženo 21 medailí. Vyhlídkové místo poblíž vrchu Praha bylo po něm pojmenováno *Čákova vyhlídka*. Poslední rozloučení s Janem Čákou se konalo v Příbrami dne 6. září 2018 za přítomnosti zástupců města, horníků a skautů.

Alois Sassmann

BODIO LOMNAGO 2017–2018

V Itálii jsou pořádány dvě neochvějně setrvalé exlibristické soutěže. Jedna z nich pod jménem v titulu uvedeného městečka. Ano, pořadatelem je italská exlibristická společnost AIE, která soutěž zajišťuje organizačně a finančně, ale je chvályhodné se k pořadatelství hlásí

Tanya Krasteva, 2017

knihovna města se zhruba 2500 obyvateli. Soutěž se vyhláší vždy jednou za dva roky a pořadatelé zadávají zajímavé náměty. Poslední, devátý ročník byl vyhlášen s námětem *Komiks a kreslené filmy* jako připomenutí devadesátého výročí zrození Mickey Mouse. (S přehledem posledních ročníků jsme psali o Bodio Lomnago v Knižní značce 2/2017, s. 61.) Soutěž si získala známost a oblibu, žel počet tentokrát zúčastněných umělců, včetně těch od nás, se nám přes všechno úsilí nepodařilo z pořadatelů vytáhnout. Účastníci byli posuzováni ve třech kategoriích: pro italské účastníky, kterou vyhrála Silvana Martignoni, pro mladé výtvarníky narozené po 1. lednu 1981, v které zvítězila Katarina Vašičková ze Slovenska (členka SSPE), a pro umělce všeho věku z celého světa. V této pro nás nejvíce zajímavé kategorii obdržela od poroty první cenu Bulharka Tanya (Táňa) Krasteva, druhou Polák Ryszard (Richard) Baloň a třetí Japonka Kayauko Jinno. Porota dále udělila deset zvláštních premií a dvanáct pojmenovaných *Umělec nového století*.

Josef Chalupský

ZAJÍMAVÉ A NEZNÁMÉ EXLIBRIS

Reprodukované drobné exlibris v sobě skrývá několik podnětů k pátrání v naší minulosti z doby Rakouska-Uherska, jehož součástí jsme byli do 28. října 1918. Sběratele upoutá dokonalé provedení mědirytiny a signatura Jauner Wien vpravo dole. Heraldika zaujme jednoduchý rodový erb a místopisce název Krzemusch.

Pomocí moderní vymoženosti – internetu – však v současnosti získá poměrně snadno vysvětlení i zvědavý amatér.

Heinrich Jauner (*15. 5. 1833 Vídeň, †11. 3. 1912 tamtéž) byl rakouský medailér a rytec. Jeho otcem byl dvorní rytec Franz Jauner (*15. 8. 1808 Nußdorf, †15. 12. 1889 Vídeň), který byl pro svou uměleckou tvorbu nazýván „vídeňský Cellini“. Heinrich Jauner začal svoji uměleckou dráhu jako žák malíře Ferdinanda Waldmüllera. Brzy se ale začal věnovat me-

Heinrich Jauner, Wien, C2

dailérství, když převzal firmu založenou jeho otcem. Stal se tvůrcem medailí tehdejších známých osobností: císaře Františka Josefa I., krále Jiřího V. z Hannoveru,

Ference Liszta, Johanna Strausse a dalších. Na medailích zvěčnil rovněž historické události z 19. a začátku 20. století. Císař mu rovněž propůjčil titul dvorního rytce. (Pro další informace viz *Wikipedii*.) Autorem exlibris Heinrich Jauner.

Nyní zkusíme najít exlibris v e-sbírkách Národního muzea a dostáváme se na stránku <http://www.esbirky.cz/predmet/10898992>, kde je zobrazeno naše exlibris a nalézáme zde vysvětlení dalšího jména: Krzemusch! Na exlibris je zobrazen znak rodu Ledebur - Wicheln, který vlastnil zámek Křemýž do konce 2. světové války. V medailonu obtočeném vavřínovým věncem je oválný červený štít se stříbrnou krokví.

Zámek Křemýž (německy Krzemusch) se nachází ve stejnojmenné vesnici, která je částí obce Ohnič v okrese Teplice. Křemýžské paství koupila r. 1669 Kateřina Alžběta z Bachonhay a začala s výstavbou zámku. Původní stavba byla jednopatrová barokní budova.

V roce 1770 přešel zámek s panstvím do vlastnictví rodu Ledebourů. Klement August Ledebour-Wicheln nechal v letech 1800-1805 rozšířit barokní zámek, dal přistavět druhé patro, jižní průčelí bylo rozšířeno o rizalit v klasicistním stylu. Kolem zámku vznikl park. Přestavby v druhé polovině 19. století narušily stylovou jednotu jižního průčelí neogotickými prvky, zejména na venkovním schodišti, krakorcích pod balkónem a na rizalitu, zvýšeném o další patro. V současnosti je zámek částečně opraven. Je však nevyužíván a opět začíná chátrat. (Zdroj Hrad.cz.)

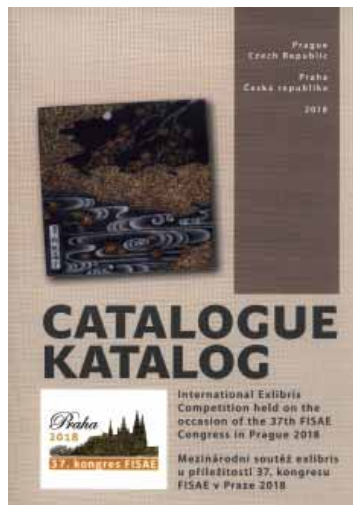
Ledebour-Wicheln byla česká větev původně vestfálského rodu Ledebourů zaznamenaná již na konci 12. století. Hrabě August (1772–1846) patřil do okruhu české vlastenecké šlechty a hmotně podporoval Národní muzeum. Dědictvím získal zámek a statek Křemýž. Po něm následoval syn Adolf (1812–1886), poslanec českého sněmu, který v roce 1852 zakoupil pražský Ledeburský palác na Valdštejnském náměstí se zahradou. Jeho mladší syn Adolf (1848–1890) byl poslancem českého i říšského sněmu a starší syn Johann (1842–1903) byl doživotním členem panské sněmovny a v letech 1895–1897 ministrem zemědělství. Snažil se na konci 19. století nalézt kompromis v národnostní otázce Čechů a Němců. Jako řada jiných aristokratů jej hledal v zemském pojetí vlastenectví. Jeho syn Eugen (1873–1945) vystudoval práva na pražské německé univerzitě a podnikl studijní cesty po Evropě, severní Americe a Mexiku. V letech 1920–1929 byl poslancem za německé křesťanské socialisty v československém parlamentu. Hrabě Eugen byl také kreslířem a ilustrátorem. V květnu 1945 byl internován ve vězení v Terezíně a krátce nato zemřel. Dva z jeho synů padli za druhé světové války na východní frontě. Eugen byl posledním majitelem statků a zámků Milešov a Křemýž do konce druhé světové války.

Drobné exlibris nás provedlo příslušnou částí naší historie za vydatné pomoci internetu.

Jan Langhammer

PUBLIKACE

■ **Catalogue. International Exlibris Competition held on the occasion of the 37th FISAE Congress in Prague 2018**

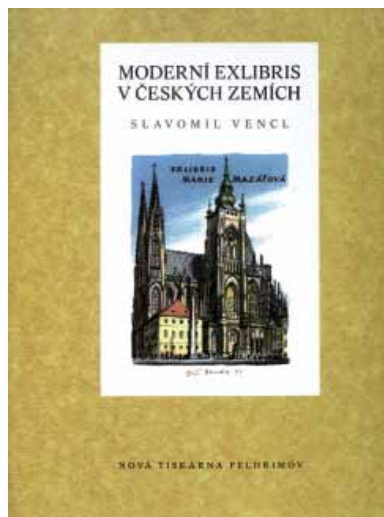
Katalog k mezinárodní soutěži exlibris u příležitosti 37. kongresu FISAE v Praze 2018. Redakce katalogu: L. Kříž, M. Manojlín, M. Petřík, A. Sassmann, V. Sobota. Praha: SSPE, 2018. Brožura, 297 × 210 mm, 188 stran, 382 reprodukcí exlibris, 5 fotografií. Tisk: Nová tiskárna Pelhřimov, barevný ofsetový tisk, náklad není uveden.

ISBN 978-80-7415-177-4. Texty v katalogu jsou v češtině a angličtině. Úvody ke katalogu napsali: K. Urban, prezident FISAE a M. Manojlín, ředitel soutěže. Katalog obsahuje seznam členů poroty s fotografiemi, seznam oceněných, obrazovou část katalogu (hlavní cena, ceny SSPE-4, čestná uznání-10, nominovaní na ceny-43, vybraní na výstavu-232), statistiku soutěže a seznam účastníků. Katalog obdrželi účastníci 37. kongresu FISAE Praha 2018 v kongresové tašce. Katalog je možno

objednat na adrese SSPE. Jeho cena je 400 Kč.

■ **Slavomil Vencel. Moderní exlibris v českých zemích**

Knihu vydala Nová tiskárna v Pelhřimově v roce 2018. Vázaná kniha, 320 × 240 mm, 296 stran, více než 1500 reprodukcí exlibris. Tisk: Nová tiskárna Pelhřimov, barevný ofsetový tisk, náklad není uveden. ISBN 978-80-7415-166-8.

Kniha je členěna do kapitol: 1. Úvod, 2. Definice pojmu knižní značka, 3. Výběr autorů české moderní knižní značky (260 stran), 4. Počátky moderního exlibris v českých zemích, 5. Prameny k poznání moderního exlibris v českých zemích, 6. Vývoj organizovaného sběratelství exlibris v českých zemích. 7. Trendy směřování současného exlibris, 8. Svědectví českého moderního exlibris, 8.1. Exkurs: Vývoj zájmu o české sběratelství exlibris v čase, 9. Závěrem. Literatura. Zkratky a vysvětlivky. Autorský rejstřík ilustrací. Résumé. Poděkování.

Knihu obdrželi účastníci 37. kongresu FISAE Praha 2018 v kongresové tašce. Knihu je možno objednat na adrese SSPE. Její cena je 500 Kč.

■ **37. žeň českého a slovenského exlibris za rok 2017**

Katalog výstavy konané v Hradci Králové na Farmaceutické fakultě UK, Výstavu uspořádali: České farmaceutické muzeum, SSPE a jeho sekce v Hradci Králové v Galerii na mostě 3. 9. – 3. 10. 2018. Katalog formátu A5 má 48 stran a 40 obrázků. Katalog sestavila Mgr. L. Valášková, Ph.D., náklad 250 výtisků, tisk Kostelec nad Orlicí AG TYP. Přehlídka se zúčastnilo 27 autorů (z toho 6 ze Slovenska) a 13 studentů. Vystaveno bylo 83 exlibris. Úvod napsala Marie Rumlarová. V katalogu je připomenuto 100. výročí vzniku SSPE. Je připojen seznam autorů, kteří se zúčastnili výstav v průběhu posledních deseti let.

■ **Vzal jsem tu knihu z rukou anděla. I took this book from the hands of an angel**

Výstava duchovních exlibris ze sbírky Strahovské knihovny

Katalog výstavy 28. 8. – 30. 9. 2018

Katalog vydala Strahovská knihovna, Královská kanonie premonstrátů na Strahově v roce 2018 u příležitosti 37. kongresu FISA v Praze. Texty katalogu jsou v češtině a angličtině. Výběr exlibris provedli: Jiří Hlinovský, Mgr. Alois Sassmann a Mgr. Jan Pišna. Brožura, 270 × 210 mm, 190 stran, 325 reprodukcí exlibris, 3 fotografie. Tiskárna a náklad nejsou uvedeny. Tisk je proveden ofsetem a pro čtenáře se slabým zrakem jsou texty obtížně čitelné. ISBN 978-80-88009-14-6. Kapitoly katalogu: Jak se značily knihy ve strahovské knihovně, Exlibris strahovské knihovny, Cyril Antonín Straka jako sběratel exlibris, Exlibris českých a moravských benediktinských klášterů, Exlibris ostatních českých a moravských klášterů, Zahraniční kláštery: Exlibris benediktinského kláštera Kremsmünster

(Horní Rakousko, Exlibris ostatních rakouských klášterů, Exlibris německých klášterů, Švýcarsko. Exlibris benediktinského kláštera Engelberg (polokanton Obwalden), Exlibris ostatních švýcarských klášterů, Exlibris ostatních zahraničních klášterů, Exlibris ostatních řádů, Exlibris českých, moravských a slezských biskupů, Exlibris slovenských, maďarských a rumunských biskupů, Exlibris rakouských, německých

a švýcarských biskupů, Exlibris italských, francouzských a irských biskupů, Exlibris mimoevropských biskupů, Exlibris kapitul a kapitulních kanovníků, Exlibris kněžích a ostatních duchovenských osob, Motivy: Starý zákon, Svätý Lukáš, Ostatní světcí, Madony, Ježíš Kristus, Andělé, Znamení kříže, Erbovní znamení s kříži, Poutní místa, Pražské kostely, České a moravské kostely, Zahraniční kostely, Kapličky a boží muka, Česká reformace a evropský protestantismus, Judaismus, Ostatní duchovní exlibris, Použitá literatura, Jmenný rejstřík. Katalog je možno objednat na adrese SSPE.

Lgh

ČASOPISY

■ GRAPHIA, Tijdschrift voor ex-libriskunst. Nummer 61/2018

Zvláštní číslo věnované při příležitosti pražského kongresu FISAE představení výlučně belgických výtvarníků, sedmi mužů a šesti žen. Nevadí, když je vyjmenujeme. V pořadí podle toho, jak jsou uvedeni, to jsou: Martin R. Baeyens (*1943), Willy Braspennincx (*1947), Sonja Brysová (*1949), Christine Deboosereová (*1954), Lea Goovaertsová (*1932), Léon Leenders (*1949), Mady Maeriěnová (*1969), Guido Mariman (*1948), Hedwig Pauwels (*1934), Veerle Roomsová (*1947), Frank-Ivo van Damme (*1932), Luc Van Quickenborne (*1956) a Chris Verheyenová (*1955). U každého je portrét, stručný životopis, používané grafické techniky a tvorba exlibris se čtyřmi ukázkami. Vše v holandštině a angličtině. Na poslední stránce jsou čtyři obdržená exlibris, z nichž dvě jsou od slovenských autorů – Mariána Komáčka (*1959) a Petera Klúčka (*1953).

Jch

■ EXLIBRIS ABOENSIS, Nro 103, 3/2018, Finsko

Finský výtvarník Janne Laineen (*1970) tvoří exlibris pomocí fotografií. Ve městě Teuva se konala prodejní výstava polského významného tvůrce exlibris Krzysztofa Marka Bąka. Finští exlibristé navštívili v severním Estonsku město Narva. Připomínkou minulosti je výměna exlibris s evropskými sběrateli, kterou prováděl Sulo Forsberg (1901–1990).

■ GRAFIEKWERELD, No. 3, 2018, Nizozemsko

Úvodní článek je věnován Evě Haškové a její tvorbě exlibris se dvěma reprodukcemi exlibris (L. Rubáš, P. Vlček) a třemi reprodukcemi volné grafiky. V následujícím článku o holandském malíři a grafikovi Janu van der Polovi (*1949) jsou reprodukovány tři jeho linoryty. Nová kniha Exlibris Passion (Exlibristická vášeň) má 186 stran a 445 ilustrací, jejím autorem je Francis Dirix. Další článek pojednává o životě a umělecké tvorbě Sie-rda Geertsmana (1896–1983); reprodukováno je devět jeho grafických prací. V závěru časopisu je vzpomínkový článek na Josefa Hodka (1888–1973) s osmi obrázky.

■ Nordisk Exlibris Tidsskrift 2018/3 (Severský exlibristický časopis)

Převážná část stránek časopisu je věnována Miroslavu Houroví a jeho tvorbě exlibris (33 reprodukcí exlibris). Jsou představeni německý sběratel exlibris Karl-Friedrich Kräger (1948), ruská výtvarnice Sofya Vorontsova (*1984) a norská výtvarnice Torill Elisabeth Larsenová (*1946 Bergen).

Lgh

Z DOPISŮ

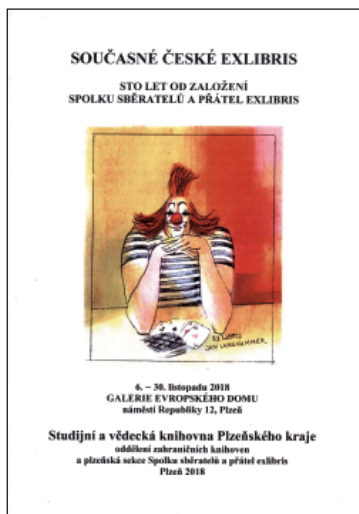

Neznámý autor, signatura K, X2

Vážení, s pozůstalostí po své mamince jsem získala i její exlibris. Maminka se jmenovala Milada Linková a žila na severu Čech v Libkovicích, v Mariánských Radčicích a naposledy v Meziboří u Litvínova. Exlibris dostala darem od své kamarádky, pravděpodobně kolem roku 1959, ale tím si nejsem jistá. Ještě za života své maminky jsem poslala toto exlibris panu Jarmilu Chládkovi. Ve čtyřicátých letech učil moji maminku v Libkovicích, ale to je jiná historie. Na oplátku obdržela mamka brožurku *České ex libris. Počátky a vývoj knižní značky do 70. let* (1996). Mám vše schované i korespondenci s panem J. Chládkem, moc si toho vážím. Ráda bych znala autora exlibris se signaturou K.

Z Meziboří u Litvínova zdraví Jiřina Drtilová, 22. 11. 2018.

VÝSTAVNÍ ČINNOST PLZEŇSKÉ SEKCE SSPE V ROCE 2018

Členové plzeňské sekce SSPE, jmenovitě Mgr. Vlasta Kapsová, Ing. Jan Langhammer, CSc., uspořádali v roce 2018 dvě významné výstavy k Roku českého exlibris. Pořadatelem obou výstav byla Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje a jejím pracovním patří za to velký dík. První výstava *Současné české exlibris* se konala v listopadu v Galerii Evropského domu a bylo na ní vystaveno 170 exlibris od 91 autora. K výstavě byl vydán katalog a konala se doprovodná přednáška o historii českého exlibris, kterou přednesl Ing. J. Langhammer, CSc. Druhá výstava *Exlibris a příležitostná grafika ve sbírkách SVK PK* se konala v prosinci v hlavní budově knihovny a byla na ní vystavena exlibris z fondů knihovny včetně historických exlibris a supralibros. Výstava exlibris byla doplněna ukázkami současných i historických publikací SSPE. Na výstavě spolupracovala

PhDr. Marie Hálová. Rovněž k této výstavě byl vydán katalog. V Radnicích v Galerii U Kelle-rů bylo v roce 2018 uspořádáno devět komorních výstav, první tři představily grafické práce J. Hodka; postupně byly vystaveny exlibris, novoročenky a volná grafika. Následovaly autorské výstavy exlibris a volné grafiky J. Hořánka, T. Hřivnáče, M. Houry, J. Istlera a O. Janečka (společná) a J. L. Jíchy a na přelomu roku to byla výstava novoročenek a betlémů.

Jan Langhammer

ZPRÁVY Z VÝBORU SSPE

■ **Výborová schůze** se konala dne **20. 9. 2018** v restauraci Therapy v Praze za řízení předsedou dr. F. Černochem a přítomnosti sedmi členů výboru a dvou hostů. Vyšel katalog výstavy duchovních exlibris ze sbírky Strahovské knihovny *Vzal jsem tu knihu z rukou anděla*; SSPE opatří potřebný počet výtisků pro své členy. Bude založena datová schránka Spolku pro zaslání a přijímání dokumentů v elektronické podobě ve styku s orgány veřejné moci, jejímž administrátorem bude Ing. M. Bayerová, účetní Spolku. Vyúčtování kongresu FISAE není dokončeno, chybí některé výdaje, např. za rozesílání katalogů účastníkům soutěže. Výměnný den se bude konat 13. 10. 2018 v restauraci Therapy.

■ **Výborová schůze** se konala dne **18. 10. 2018** v restauraci Therapy v Praze za řízení předsedou dr. F. Černochem a přítomnosti šesti členů výboru a dvou hostů. Volební valná hromada SSPE se bude konat v březnu 2019; datum a místo konání se upřesňují. Dr. Černochem vyzve členy SSPE k podávání návrhů na členy nového výboru. Sjezd SSPE se bude konat 4. – 6. 10. 2019 v Českém Krumlově. Bude provedena inventura všech prodávaných grafik a publikací v archivu SSPE.

■ **Výborová schůze** se konala dne **16. 11. 2018** v hotelu Palace v Praze za řízení předsedou dr. F. Černochem a přítomnosti šesti členů výboru a dvou hostů. Byla schválena závěrečná zpráva K. Urbana ke konání 37. kongresu FISAE v Praze bez konečné zprávy o hospodaření kongresu. Po schůzi přednesl J. Langhammer přednášku o zakladatelích SSPE s promítáním jejich exlibris. Odpoledne se konala krátká rozprava o současném českém exlibris, které se mimo členy výboru SSPE a hosty zúčastnili: předseda SČUG Hollar Ing. P. Piekar, předseda SČB JUDr. P. Ladman, Mgr. B. Vlášková z PNP Praha, M. Vyšehlidová z Knihovny Národního muzea a akad. malířka Jaroslava Severová z Univerzity Hradec Králové.

PLACENÍ ČLENSKÝCH PŘÍSPĚVKŮ ZA ROK 2019

Členské příspěvky za rok 2019 zůstávají ve stejné výši jako v r. 2018, tj. **800 Kč** pro české členy a **1200 Kč (45 eur)** pro zahraniční členy (včetně nákladů na poštovné 400 Kč). Čeští členové, kteří dovrší v příštím roce věk 80 let a starší, platí pouze udržovací příspěvek 50 Kč jako potvrzení svého zájmu o členství v SSPE. Čestní členové spolku členské příspěvky neplatí. Členské příspěvky je možno platit v hotovosti u pokladníka spolku, přiloženou složenkou nebo převodem na účet Spolku: číslo účtu **87951/0300**, variabilní symbol = evidenční členské číslo. Do zprávy pro příjemce uvádějte: jméno – příspěvek SSPE. Neztěžujte identifikaci svých plateb!

Pro zaslání plateb ze zahraničí platí číslo účtu vedeného v EUR:

IBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690, SWIFT/BIC: CEKOCZPP.

Pokud chcete být i v příštím roce členy našeho spolku, uhradte členské příspěvky nejpozději do 31. března 2019. Pokud se rozhodnete členství ve Spolku ukončit, oznamte to výboru spolku rovněž do 31. 3. 2019.

Členům, kteří nezaplatí včas členské příspěvky, pozastavíme rozesílání spolkových publikací. Vaše členské číslo naleznete na adresovém štítku Knižní značky.

Výbor SSPE

ŽIVOTNÍ JUBILEA ČLENŮ V ROCE 2019

- **Padesát let:** 7. 4. PhDr. Štěpánka BĚHALOVÁ, Ph.D., 2. 8. Tomáš KYSELA, 5. 11. Libor ŠTEFFEK, 9. 12. Martin KOSTLÁN, DiS.
- **Padesát pět let:** 31. 1. PhDr. Radek MIKULKA, 14. 3. Ladislav BJAČEK, 10. 4. Milena NEDVĚDOVÁ, 27. 4. Petra FASCHING KRONUS, 15. 5. Mgr. Lucie PEČENÁ, 18. 7. Rostislav ŠTĚPÁNÍK.
- **Šedesát let:** 30. 1. Miroslav PETŘÍK, 14. 3. PaedDr. Josef ZEDNÍK, 1. 4. Ing. Oldřich HAKEN, 2. 4. Ing. Miloslav BURDÁTŠ, 16. 5. Ing. Zdeněk JANEBA. 7. 7. Ing. Hana KORANDOVÁ, 22. 9. Mgr. Jiří MAHDALÍČEK, 1. 12. Miroslava WEISOVÁ, 25. 12. Miroslav POŠVIC.
- **Šedesát pět let:** 5. 1. Mgr. Josef DUDEK, 11. 3. JUDr. Tomáš KOTOUČ, 17. 4. Růžena BURIANOVÁ, 3. 6. Jan MARTINEC, 31. 7. Ing. Jiří SMRŽ, 7. 9. PaedDr. Jaroslava BOHÁČOVÁ, 20. 9. MUDr. Luboš VANĚK, 24. 12. Anna TICHÁ, 25. 12. Ing. arch. Aleš VOJTÁŠÍK.
- **Sedmdesát let:** 18. 4. Ing. Antonín SPRINZ, 19. 4. akademická malířka Michaela LESAŘOVÁ-ROUBÍČKOVÁ, 26. 4. Hana ŠAVLOVÁ, 23. 6. Ing. Bohumil HOLUB, 9. 7. PhDr. Zdeněk ČUBRDA, 6. 9. akademický malíř Gennadij ALEXANDROV. 28. 9. Michal ŠTINDL, 17. 10. Tomáš KUBÍČEK, 9. 11. Ing. Lubomír ŠETLÍK, 26. 12. Ing. Martin GAJDOŠ.
- **Sedmdesát pět let:** 8. 1. Jiří VINKLER, 11. 1. MUDr. Danuše BAREŠOVÁ, 3. 2. Ing. Vladimír DANĚK, 23. 3. MUDr. František NEDĚLNÍK, 30. 3. Milan BOUDA, 3. 5. Bc. Jindřich HOTOVÝ, 16. 5. Dr. Norbert HILLERBRANDT, 22. 5. Karel URBAN, 21. 9. MUDr. Anna RADOSTNÁ, 10. 10. Jan SEEMAN, 5. 11. Ing. Stanislav VOLF, 7. 12. MUDr. Miroslav MACEK.
- **Osmdesát let:** 26. 2. Dipl. Ing. Karel KORB, 2. 4. Vladimír POSPÍŠIL, 26. 5. Zdenka ČENSKÁ, 30. 6. Marie SUCHARDOVÁ, 2. 9. Ing. Jana PARÝZKOVÁ, CSc., 23. 9. Ing. Jan LANGHAMMER, CSc., 13. 10. Ing. Jan HAVLÍK, 5. 11. Jaroslava LATOVÁ, 11. 11. Lode-wijk DEURINCK, 14. 11. PhDr. Jiří ORT, 25. 11. Jaroslav ŠTOREK.
- **Osmdesát pět let:** 18. 2. Josef VINKLÁT, 9. 3. Josef DOLÍVKA, 11. 3. Ing. Jiří NEDOMA, 20. 6. Jitka ZACHOVALOVÁ, 8. 7. PhDr. Albína MĚCHUROVÁ, 8. 8. Hedwig PAUWELS, 16. 8. Zdeněk KONEČNÝ, 22. 9. Mgr. Jarmila JANKŮ, 7. 11. Josef Ladislav JÍCHA.
- **Devadesát let:** 25. 9. prof. Václav KŘUPKA.
- **Sto let:** 11. 2. Ctibor MORÁVEK.

Výbor SSPE všem jubilantům srdečně blahopřeje.

Prosíme členy-jubilanty, kteří nechtějí být uvedeni v příštím roce v tomto seznamu, aby to sdělili v průběhu roku 2019 redaktoru Knižní značky.

VÝSTAVY

Galerie HOLLAR, Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1

9. 1. – 3. 2. 2019 Jubilanti Hollaru 2019

6. 2. – 3. 3. 2019 Eva Sendlerová. Grafika a kresba

6. – 31. 3. 2019 Ze šuplíku – nepublikované knižní ilustrace

3. 4. – 5. 5. 2019 Petr Fiala

Dům Štěpánka Netolického, Masarykovo náměstí 89/I, Třeboň

1. 12. 2018 – 27. 2. 2019 Mezinárodní soutěž exlibris FISAE Praha 2018

Městská galerie U Zlatého slunce, Náměstí Míru 37, Týn nad Vltavou

8. 12. 2018 – 13. 1. 2019 Mezinárodní soutěž exlibris FISAE Praha 2018

Rabasova galerie, Rakovník, Nová síň pod Vysokou bránou, Vysoká ul. 226

17. 1. – 24. 3. 2019 Mezinárodní soutěž exlibris FISAE Praha 2018

Galerie Dolní brána, Prachatice

3. 4. – 3. 5. 2019 Mezinárodní soutěž exlibris FISAE Praha 2018

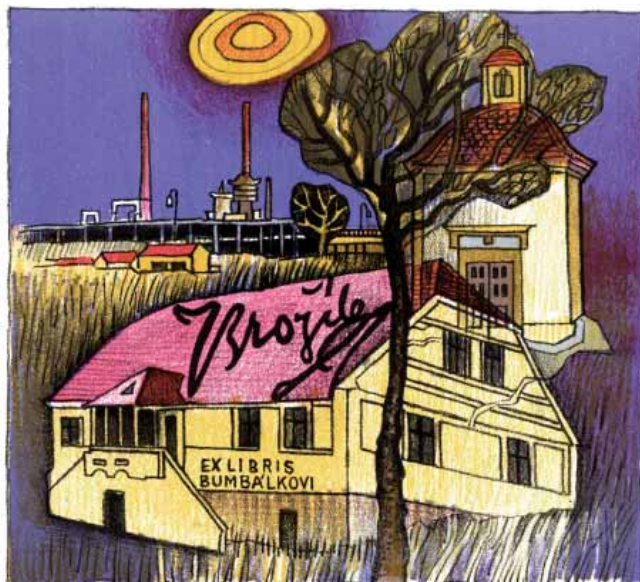
ZMĚNY ČLENSTVÍ

■ **NOVÍ ČLENOVÉ:** 10741 David CESTR, Střelecká 907/43, 500 02 Hradec Králové.

■ **OBNOVENÉ ČLENSTVÍ:** .A. Henry KLEIN, 7455 Vista del Monte Avenue, Van Nuys, California (CA) 91405, U.S.A.

■ **ZMĚNA ADRESY:** 10707 Ing. Radomír PAVLÍK, Ph.D., č.p. 394, 664 67 Syrovice.

■ **UKONČENÍ ČLENSTVÍ NA VLASTNÍ ŽÁDOST:** 10621 Ing. Petr Houška z Ústí nad Labem; 10175 Petr KUTEK z Plzně; 10700 Zdenka MATĚJČKOVÁ z Prahy.

Jana Vacková, L1, 2018

**Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937
Spolek sběratelů a přátel exlibris, založený v roce 1918,
se sídlem: Zelenečská 129/34, Hloubětín (Praha 14), 198 00 Praha.
Identifikační číslo ve spolkovém rejstříku vedeném Městským soudem v Praze,
oddíl L, vložka 237: 004 43 522, zapsáno 1. ledna 2014.
Poštovní adresa: P. O. BOX 645, 111 21 Praha 1.
IČ 00443522. Webové stránky: www.sspe.cz.**

Číslo účtu/Konto:

87951/0300 v měně CZK, Československá obchodní banka a. s.,
Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Číslo účtu/Konto:

IIBAN: CZ02 0300 0000 0002 3224 2690, SWIFT/BIC: CEKOCZPP v měně EURO, Československá obchodní
banka a. s., Radlická 333/150, 150 57 Praha 5.

Předseda: **doc. PhDr. Felix Černocho, CSc.**, Banskobystrická 2085/1, 160 00 Praha.
E-mail: cernochvip@seznam.cz. Mobil: 774 193 607.

Jednatel: **Karel Urban**, Na Vyhlídce 291, 252 06 Měchenice.
E-mail: urbankm@tiscali.cz. Telefon: 251 566 517. Mobil: 728 150 639.

Hospodářka: **Jarmila Špačková**, Čajkovského 914/54, 500 09 Hradec Králové.
E-mail: pausinka@gmail.com. Mobil: 606 610 698.

Redaktor Knižní značky a členská evidence: **Ing. Jan Langhammer, CSc.**,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň. E-mail: langhammer.jan@o2active.cz.
Telefon: 377 265 076.

Seznam příloh:

Katalogové listy: Josef Ladislav Jícha, Jaroslav Minář, Jiří Šebek, Renata Rea Šimlíková. Pozvánka na valnou
hromadu.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 4/2018

Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,
Ke Kukačce 797/19, 312 00 Plzeň, e-mail: langhammer.jan@o2active.cz.
Redakční kruh: doc. RNDr. Josef Chalupský, PhDr. Jiří Ort a RNDr. Karel Žižkovský.
Jazyková korektura: Mgr. René Keller a Mgr. David Polčák.
Počítačová sazba článků a výběr obrázků: Ing. Jan Langhammer, CSc.
Grafická úprava a tisk: SOS print, s. r. o., Švihovská 10, 301 00 Plzeň.
Náklad 520 výtisků.
Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris, Zelenečská 129/34, 198 00 Praha 9, pro
své členy čtyřikrát ročně. ISSN 1211-3840. MK ČR E 11475.
Rozesílá Postservis Praha.

Toto číslo vyšlo 31. 12. 2018. Redakční uzávěrka příštího vydání je 28. 2. 2019.

Vladimír Komárek, C4, tisk Jan Mauler

Před dvěma sty lety byla v Radnicích založena první Česká čtenářská společnost radnická na podnět Antonína Jaroslava Puchmajera, kněze, básníka a národního buditele. Originál kresby slavnostního diplomu je uložen ve fondu Knihovny Národního muzea.

Časopis Knižní značka vydává pro své členy od roku 1937 Spolek sběratelů a přátel exlibris založený v roce 1918 se sídlem v Praze.

Název časopisu a logo spolku:
akademický malíř Miroslav Houra.

Na titulní straně:
Vítězslav Fleissig, *Nedej zahynouti!* X2/col.